

**БАЖЫ ЭРЕЖЕЛЕРИН САКТООНУ КАМСЫЗ КЫЛУУ ЖААТЫНДА КЫЗМАТТАШУУ
МАСЕЛЕЛЕРИ БОЮНЧА ТҮРК ТИЛДҮҮ МАМЛЕКЕТТЕРДИН
КЫЗМАТТАШТЫГЫНЫН КЕҢЕШИНЕ КАТЫШУУЧУ МАМЛЕКЕТТЕРДИН БАЖЫ
АДМИНИСТРАЦИЯЛАРЫНЫН ОРТОСУНДАГЫ ӨЗ АРА ТҮШҮНҮШҮҮ ЖӨНҮНДӨ
МЕМОРАНДУМ**

Азербайжан Республикасынын мамлекеттик бажы комитети, Казакстан Республикасынын Финансы министрлиги, Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Мамлекеттик бажы кызматы жана Түркия Республикасынын Соода министрлиги (мындан ары - “Тараптар”),

Түрк тилдүү мамлекеттердин кызматташтыгынын кеңешин түзүү жөнүндө Нахчыван макулдашуусунда баяндалган максаттарга жана принциптерге берилгендигин кайрадан ырасташып;

Бажы эрежелерин сактоону камсыз кылуу жаатындагы Өз ара түшүнүшүү жөнүндө көп тараптуу меморандум (мындан ары - ӨТМ) аркылуу натыйжалуу кызматташуу зарылдыгын таанышып;

Бажы эрежелерин сактоону камсыз кылуу жаатындагы кызматташууга көмөк көрсөтүү жана ошону менен бирге региондун коопсуздугуна өбөлгө түзүүнүн маанисин толук түшүнүшүп;

2016-жылдын 3-июнунда Баку шаарында өткөн Бажы администрацияларынын башчыларынын 5-жыйынында кабыл алынган жана 2017-жылдын 12-майында Анталия шаарында өткөн Бажы администрацияларынын башчыларынын 6-жыйынында бекитилген чечимге таянышып;

Бажы иши чөйрөсүндөгү кызматташууну мындан ары активдештирүүгө басым жасалып, 2018-жылдын 3-сентябрында Чолпон-Ата шаарында өткөн Түрк кеңешинин 6-саммитинде мамлекеттердин башчылары тарабынан кол коюлган декларацияга таянышып;

Түрк тилдүү мамлекеттердин кызматташтыгынын кеңешине катышуучу мамлекеттердин Бажы администрациялары (мындан ары - “Түрк кеңеши”) чек аранын өткөрүү пункттарында катышуучу мамлекеттердин ортосунда сооданы камсыз кылуу жана көмөк көрсөтүү максатында региондордо маанилүү ролду ойногондугун эске алуу менен:

Төмөнкүлөр жөнүндө макулдашты:

**1-БЕРЕҢЕ
ПРЕДМЕТ**

Ушул Өз ара түшүнүшүү жөнүндө меморандумдун предмети болуп Түрк кеңешине катышуучу мамлекеттердин Бажы администрацияларынын ортосунда бажы эрежелерин сактоону камсыз кылуу маселелеринде көп тараптуу кызматташуу программасын ишке ашыруу үчүн мөөнөттөрдү жана шарттарды аныктоо болуп саналат.

**2-БЕРЕҢЕ
ПАЙДАЛАНУУ ЖААТЫ**

Ушул Өз ара түшүнүшүү жөнүндө меморандумдун максаты бажы эрежелерин камсыз кылуу жаатында маалымат, тажрыйба алмашуу, окуу семинарларын жана өз ара визиттерди өткөрүүгө көмөк көрсөтүү жолу менен кызматташууну бекемдөө болуп саналат.

Ушул Өз ара түшүнүшүү жөнүндө меморандумдун алкагында Тараптардан кандай ардам болбосун анын улуттук мыйзамдарына, ошондой аныш иш билгилигине ылайык ишке ашырылат.

1. Тараптар ушул Өз ара түшүнүшүү жөнүндө меморандумдун жоболоруна ылайык бажы эрежелерин бузууну алдын алууга, териштирүүлөрдү жүргүзүүгө жана күрөшүүгө бири-бирине көмөк көрсөтүшөт.

4. Ушул Өз ара түшүнүшүү жөнүндө меморандум бажы эрежелерин камсыз кылуу жаатында тажрыйба алмашуу, окуу семинарларын, биргелешкен операцияларды өткөрүү жана маалымат алмашуу үчүн персоналды аныктоо жолу менен өз ара кызматташууну ишке ашыруу үчүн гана арналган.

5. Ушул Өз ара түшүнүшүү жөнүндө меморандум мүчө мамлекеттердин ортосунда эки тараптуу макулдашуулардан келип чыккан Тараптардын укуктарын жана милдеттерин кемсинтпейт.

3-БЕРЕҢЕ ӨЗ АРА АРАКЕТТЕНҮҮ ЖААТЫ

Тараптар төмөнкү жааттарда кызматташууну бекемдөөгө милдеттенишет:

а) Контрабанда менен күрөшүү боюнча кадрларды даярдоо жана тажрыйба алмашуу; алардын мазмуну төмөнкүлөр менен байланыштуу болушу керек:

i. өзүнүн натыйжалуулугун далилдеген укук тартибин камсыз кылуу жаңы методдор менен;

ii. бажы эрежелерин бузууга каршы күрөшүү жаңы тенденциялар, каражаттар же методдор менен;

iii. бажы эрежелерин бузуунун предмети болгон товарлар менен, ошондой эле бул товарларга карата колдонулуучу аларды транспорттоо жана сактоо методу менен;

b) иттерди даярдоо боюнча Тараптардын улуттук борборлорун өз ара пайдалануу;

c) байланыш адамдарын дайындоо;

d) бажы эрежелерин сактоону камсыз кылуу жаатында биргелешкен операциялар.

4-БЕРЕҢЕ ИШКЕ АШЫРУУ

1. Тажрыйба алмашуу жана кадрларды даярдоо – бул товарларды мыйзамсыз жүгүртүүгө каршы күрөшүү максатында Тараптардын көндүмдөрүн жогорулатууга багытталган процесстер. Бажы эрежелерин сактоону камсыз кылуу каалаган чөйрөсүндө тажрыйба алмашуу, окутуу жана биргелешкен операциялар боюнча жолугушууларды өткөрүү ушул Өз ара түшүнүшүү жөнүндө меморандумдун каалаган Тараптарынан талап кылынышы мүмкүн. Бул суроо-талап башка бардык Тараптарга, эгерде кайсы бир Тарап (-тар) аткара жана суроо-талаптын талаптарына жооп бере алса жөнөтүлүүгө тийиш. Ар бир Тарап бажы эрежелерин сактоону камсыз кылуу жаатында өз ара кызматташууну бекемдөө себептеринен улам башка Тараптар менен жумушчу сапарларын жана/же жумушчу кеңешмелерди сунуштай алат же суроо-талап жөнөтө алат.

2. Ар бир тарап товарлардын жана жактардын мыйзамсыз өтүүсү жөнүндө пайда болгон маселелер боюнча маалымат алмашуу үчүн зарыл болгон өз ара кызматташууну тездетүү үчүн жооптуу жактарды дайындайт. Тараптар байланыш адамдарын дайындоо боюнча маселелерди өз ара чечишет. Улуттук мыйзамдарга ылайык, ар бир Тарап бул жактарды

координатор катары дайындайт жана алардын контакттык маалыматтарын башка тараптарга жөнөтөт. Бул байланыш жактар суроо-талаптар же өз демилгеси боюнча өз тарабына байланыштуу мыйзамсыз соода жөнүндө маалыматты алмаша алышат.

Тараптардын ортосунда маалымат алмашуу бажы эрежелерин сактоону камсыз кылуу маалыматташтыгында пландалуучу, учурдагы же аяктаган иштин түрлөрү жөнүндө маалыматтарды алмашуу мүмкүн. Ушул Өз ара түшүнүшүү жөнүндө меморандумдун тараптары өздөрүнүн улуттук мыйзамына каршы келген маалыматты алмаша алышпайт.

4. Тараптар башка Тараптардын аймагында жайгашкан иттерди даярдоо боюнча борборлорду пайдалана алышат. Суроо-талап жөнөткөн Тараптарга иттерди даярдоо боюнча борборлорду пайдаланууга мүмкүндүк берген шарттар өз ара макулдашуу менен чечилүүгө тийиш. Тараптар ошондой эле өздөрүндө бар же жакынкы келечекте пландалып жаткан иттерди даярдоо боюнча борборлорду жакшыртуу үчүн жардам сурай алышат. Жардамдын мүнөзү консультацияларды берүү, окутуу, ошондой маалыматтык-консультациялык кызматтарды камтышы мүмкүн.

5. Суроо-талаптарды алгандан кийин, суроо-талап жөнөткөн Тарап мүмкүн болушунча Тараптардын улуттук мыйзамдарына ылайык корголгон кандайдыр бир жеке маалыматты камтыбаган окутуу өткөрүүгө же тажрыйба алмашуу жүргүзүүгө милдеттенет.

6. Тараптар өз ара кызматташууну бекемдөө үчүн биргелешкен жумушчу топторду түзүүгө милдеттенишет. Жумушчу топтор Тараптардын сунуштарына ылайык Түрк кеңешинин катчылыгынын жетекчилигинде түзүлөт.

5-БЕРЕҢЕ ТӨЛӨМДӨР

Ушул Өз ара түшүнүшүү жөнүндө меморандумдун алкагында ишке ашырылуучу иш-чаралар менен байланыштуу чыгымдар Тараптардын өз ара макулдашуусу боюнча жабылат.

6-БЕРЕҢЕ КУПУЯЛУУЛУК

1. Ушул Өз ара түшүнүшүү жөнүндө меморандумга ылайык каалаган формада берилген каалаган маалымат купуя болуп саналат.

2. Ушул Өз ара түшүнүшүү жөнүндө меморандумга ылайык Тараптар тарабынан алынган каалаган маалымат жана документтер ушул Өз ара түшүнүшүү жөнүндө меморандумда көрсөтүлгөн максаттар үчүн гана пайдаланууга тийиш жана аларды берген Тараптардын жазуу жүзүндөгү макулдугу менен гана башка максаттарда берилиши же пайдаланышы мүмкүн.

7-БЕРЕҢЕ ОҢДООЛОР

Ушул Өз ара түшүнүшүү жөнүндө меморандумга каалаган толуктоолор жана өзгөртүүлөр Тараптардын жазуу жүзүндөгү макулдугу менен берилиши мүмкүн. Мындай толуктоолор жана өзгөртүүлөр ушул Өз ара түшүнүшүү жөнүндө меморандумдун ажырагыс бөлүгү болуп саналган өзүнчө протоколдоруна киргизилет жана ушул документтин 10-беренесинин жоболоруна ылайык күчүнө кирет.

8-БЕРЕҢЕ ТАЛАШ-ТАРТЫШТАРДЫ ЧЕЧҮҮ

Ушул Өз ара түшүнүшүү жөнүндө меморандумду талкуулоо же пайдаланууга байланыштуу келип чыккан ар кандай талаш-тартыштар Тараптардын ортосунда сүйлөшүүлөр жана консультациялар жолу менен чечилет.

9-БЕРЕНЕ ДЕПОЗИТАРИЙ

Өз ара түшүнүшүү жөнүндө меморандумдун депозитарийи Түрк кеңешинин милдетти болуп саналат.

10-БЕРЕНЕ КҮЧҮНӨ КИРҮҮ ЖАНА АРАКЕТТЕРДИ ТОКТОТУУ

1. Ушул Өз ара түшүнүшүү жөнүндө меморандум белгисиз мөөнөткө түзүлгөн анын күчүнө кирүүсү үчүн зарыл болгон Тараптардын ички жол-жоболорунун аяктагандыгын тастыктаган жазуу жүзүндө билдирүүнү акыркы депозитарийине берген күндөн тартып күчүнө кирет.

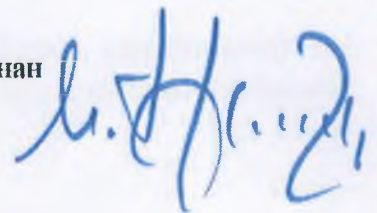
2. Ар бир Тарап тийиштүү Тарапка карата ушул Өз ара түшүнүшүү жөнүндө меморандумдун колдонулушун токтотуу боюнча өзүнүн ниети жөнүндө депозитарийге жазуу жүзүндө билдирүү жөнөтүү менен анын колдонулушун токтото алат.

3. Мындай токтотуу, ушул документтин жоболоруна ылайык аяктаган аракеттерди токтоткон учурда колдонуудагы болгон жол-жоболордун колдонулушуна тиешеси болбошу керек.

Муну ырастоо үчүн, тийиштүү түрдө кол коюуга ыйгарым укук берилгендер ушул Өз ара түшүнүшүү жөнүндө меморандумга кол коюшту.

11 март 2019 ж. Астана шаарында беш тилде, тагыраак айтканда Азербайжан, казак, кыргыз, түрк жана англис тилдеринде бирдей күчкө ээ болгон бир түп нускада түзүлгөн. Ушул Өз ара түшүнүшүү жөнүндө меморандумдун жоболору боюнча кайчы пикир пайда болгондо англис тилиндеги текст артыкчылыкка ээ болот.

Азербайжан Республикасынын Мамлекеттик бажы комитетинин атынан

Казакстан Республикасынын Финансы министрлигинин Мамлекеттик кирешелер комитетинин атынан

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Мамлекеттик бажы кызматынын атынан

Түркия Республикасынын Соода министрлигинин атынан

**TÜRKDİLLİ DÖVLƏTLƏRİN ƏMƏKDAŞLIQ ŞURASINA ÜZV DÖVLƏTLƏRİN
GÖMRÜK İDARƏLƏRİ ARASINDA
GÖMRÜK HÜQUQPOZMALARINA QARŞI MÜBARİZƏ SAHƏSİNDƏ ƏMƏKDAŞLIĞA
DAİR
ANLAŞMA MEMORANDUMU**

Bundan sonra "Tərəflər" adlandırılacaq Azərbaycan Respublikasının Dövlət Gömrük Komitəsi, Qazaxıstan Respublikasının Maliyyə Nazirliyinin Dövlət Gəlirlər Komitəsi, Qırğız Respublikası Hökuməti yanında Dövlət Gömrük Xidməti və Türkiyə Respublikasının Ticarət Nazirliyi,

Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasının yaradılması haqqında Naxçıvan Sazişində nəzərdə tutulan məqsədlərə və prinsiplərə sadiq olduqlarını təsdiqləyərək;

Gömrük hüquqpozmalarına qarşı mübarizə sahəsində çoxtərəfli Anlaşma Memorandumu (bundan sonra Anlaşma Memorandumu adlandırılacaq) vasitəsilə səmərəli əməkdaşlığa olan ehtiyacı qəbul edərək;

Gömrük hüquqpozmalarına qarşı mübarizə sahəsində əməkdaşlığın təşviq edilməsinin əhəmiyyətini və bunun regionun təhlükəsizliyinə töhfə verməsini tam dərk edərək;

2016-cı il 3 iyun tarixində Bakı şəhərində keçirilmiş Gömrük İdarələri Rəhbərlərinin 5-ci İclasında qəbul edilmiş və 2017-ci il 12 may tarixində Antalya şəhərində keçirilmiş Gömrük İdarələri Rəhbərlərinin 6-cı iclasında təsdiq edilmiş Qərarı xatırlayaraq;

Gömrük sahəsində əməkdaşlığın daha da gücləndirilməsini vurğulayan 2018-ci il 3 sentyabr tarixində Qırğız Respublikasının Çolpan-Ata şəhərində keçirilən Türk Şurasının Altıncı Zirvə Görüşündə Dövlət Başçıları tərəfindən imzalanan Bəyannaməni xatırlayaraq;

Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasına (bundan sonra - Türk Şurası adlandırılacaq) üzv dövlətlər arasında ticarəti asanlaşdırmaq və onun təhlükəsizliyini təmin etmək məqsədi ilə regionda üzv dövlətlərin gömrük idarələrinin əhəmiyyətli rolunu nəzərə alaraq,

aşağıdakılar barədə razılığa gəldilər:

**MADDƏ 1
MÖVZU**

Bu Anlaşma Memorandumunun mövzusu Türk Şurasına üzv dövlətlərin gömrük idarələri arasında gömrük hüquqpozmalarına qarşı mübarizə məsələləri ilə bağlı çoxtərəfli əməkdaşlıq çərçivəsinin həyata keçirilməsi üçün şərtlərin müəyyən edilməsidir.

**MADDƏ 2
ƏHATƏ DAİRƏSİ**

1. Bu Anlaşma Memorandumunun məqsədi məlumat, təcrübə mübadiləsi, təlim seminarlarının və qarşılıqlı səfərlərin təşviqi vasitəsilə gömrük hüquqpozmalarına qarşı mübarizə sahəsində əməkdaşlığı gücləndirməkdən ibarətdir.

Hər bir Tərəfin bu Anlaşma Memorandumu çərçivəsində göstərdiyi bütün yardımlar onun milli qanunvericiliyinə uyğun olaraq, həmçinin səlahiyyətləri daxilində həyata keçirilir.

4. Tərəflər bu Anlaşma Memorandumunun müddəalarına uyğun olaraq gömrük hüquqpozmalarının qarşısının alınması, təhqiq edilməsi və onlara qarşı mübarizə sahəsində əməkdaşlıq edir və bir-birlərinə yardım göstərirlər.

5. Bu Anlaşma Memorandumu yalnız gömrük hüquqpozmalarına qarşı mübarizə sahəsində məlumat mübadiləsi üçün təcrübə mübadiləsi, təlim seminarları, birgə əməliyyatlar və kadrların ixtisaslaşması ilə qarşılıqlı yardım üçün nəzərdə tutulmuşdur.

6. Bu Anlaşma Memorandumu Tərəflərin Üzv Dövlətlər arasında mövcud olan ikitərəfli müqavilələrdən irəli gələn hüquq və öhdəliklərinə xələl gətirmir.

MADDƏ 3 ƏMƏKDAŞLIQ SAHƏLƏRİ

Tərəflər aşağıdakı sahələrdə əməkdaşlığı genişləndirirlər:

a) qaçaqmalçılığa qarşı mübarizə sahəsində təcrübə mübadiləsi və təlimlərin mövzusu aşağıdakı sahələrlə əlaqədardır:

I. səmərəliliyini sübut etmiş yeni hüquq mühafizə üsulları;

II. gömrük hüquqpozmalarının törədilməsinin yeni istiqamətləri, vasitələri və ya üsulları;

III. gömrük hüquqpozmalarının obyektivi olduğu bilinən mallar, o cümlədən bu mallarla bağlı onların istifadə olunan daşınma və saxlanma üsulları.

b) Tərəflərin milli kinoloji mərkəzlərindən qarşılıqlı istifadə;

c) əlaqələndirici şəxslərin təyini;

d) gömrük hüquqpozmalarına qarşı mübarizə sahəsində birgə əməliyyatlar.

MADDƏ 4 TƏTBİQ ETMƏ

1. Təcrübə mübadiləsi və təlim malların qanunsuz dövriyyəsinə qarşı mübarizə məqsədi ilə Tərəflərin institusional bacarıq imkanlarının genişləndirilməsi üçün nəzərdə tutulmuş proseslərdir. Bu Anlaşma Memorandumunun hər bir Tərəfi gömrük hüquqpozmalarına qarşı mübarizənin hər hansı bir sahəsində təcrübə mübadiləsi, təlim və/və ya birgə əməliyyatlara dair sorğu edə bilər. Bu sorğunu yerinə yetirəcək və cavab verəcək hər hansı Tərəf (Tərəflər) olduğu təqdirdə, bu sorğu daha sonra bütün digər Tərəflərə göndərilir. Hər bir Tərəf gömrük hüquqpozmalarına qarşı mübarizə sahəsində digər Tərəflərlə qarşılıqlı əməkdaşlığı gücləndirmək məqsədi ilə işçi səfər və/və ya seminar təşkil olunmasını təklif, yaxud sorğu edə bilər.

2. Hər bir Tərəf malların və insanların qanunsuz axını ilə bağlı şübhəyə dair məlumatların təxirəsalınmaz şəkildə mübadiləsi üçün zəruri olan qarşılıqlı əməkdaşlığı sürətləndirmək məqsədi ilə əlaqələndirici şəxslər təyin edir. Tərəflər əlaqələndirici şəxslərin təyin edilməli olduğu mövzuları qarşılıqlı qərarlaşdırırlar. Hər bir Tərəf milli qanunvericiliyə uyğun olaraq, şəxsləri əlaqələndirici şəxs olaraq təyin edir və onların əlaqə məlumatlarını digər Tərəflərlə bölüşür. Sorğu və ya öz təşəbbüsləri əsasında həmin əlaqələndirici şəxslər öz Tərəfi ilə bağlı qanunsuz ticarətə dair məlumatı mübadilə edə bilərlər.

Tərəflər arasında mübadilə olunan məlumatlara gömrük hüquqpozmalarına qarşı mübarizə əsasında planlaşdırılmış, davam etməkdə olan və ya başa çatmış fəaliyyətlərlə bağlı məlumatlar məxvil ola bilər. Bu Anlaşma Memorandumunun Tərəfləri onların milli qanunvericiliyinə ziddiyyət təşkil edən hər hansı məlumatı mübadilə edə bilməz.

4. Tərəflər digər Tərəfin ərazisində yerləşən kinoloji mərkəzlərdən istifadə edə bilərlər. Sorğu edən Tərəfin kinoloji mərkəzlərdən istifadəsinə icazə verən şərtlər qarşılıqlı olaraq razılaşdırılır və qərarlaşdırılır. Həmçinin Tərəflər artıq malik olduqları və ya yaxın gələcəkdə malik olmağı planlaşdırdıqları kinoloji mərkəzlərin təkmilləşdirilməsi üçün yardım istəyə bilərlər. Yardımın məzmunu təlim və təcrübəyə dair məsləhətləşməni əhatə edə bilər.

5. Sorğu əsasında sorğu edilən Tərəf mümkün olduğu qədər təlim və təcrübə mübadiləsini və Tərəflərin milli qanunvericiliyi tərəfindən mühafizə olunan şəxsi məlumatları əhatə etməyən məlumatları təmin edir.

6. Tərəflər qarşılıqlı əməkdaşlığı genişləndirmək məqsədi ilə birgə işçi qruplar yaradırlar. İşçi qruplar Tərəflərin təklifi əsasında Türk Şurası Katibliyinin rəhbərliyi ilə yaradılır.

MADDƏ 5 XƏRCLƏR

Bu Anlaşma Memorandumu çərçivəsində həyata keçirilən fəaliyyətlər və tədbirlər üzrə xərclər Tərəflərin qarşılıqlı razılığı ilə ödənilir.

MADDƏ 6 KONFİDENSİALLIQ

1. Bu Anlaşma Memorandumuna uyğun olaraq istənilən şəkildə ötürülən hər hansı bir məlumat konfidensialdır.

2. Bu Anlaşma Memorandumu çərçivəsində Tərəflərin aldığı hər hansı məlumat və sənəd yalnız bu Anlaşma Memorandumunda qeyd olunan məqsədlər üçün istifadə edilir və məlumatları təmin edən Tərəfin yazılı razılığı ilə digər məqsədlər üçün ötürülə və ya istifadə oluna bilər.

3.

MADDƏ 7 DƏYİŞİKLİK

Bu Anlaşma Memorandumuna Tərəflərin yazılı razılığı əsasında hər hansı əlavə və dəyişikliklər edilə bilər. Bu cür əlavə və dəyişikliklər bu Anlaşma Memorandumunun ayrılmaz tərkib hissələri olan ayrıca Protokollarla rəsmiləşdirilir və bu Anlaşma Memorandumunun 10-cu maddəsinin müddəalarına uyğun olaraq qüvvəyə minir.

MADDƏ 8 MÜBAHİSƏLƏRİN HƏLLİ

Bu Anlaşma Memorandumunun təfsiri və ya tətbiqindən irəli gələn hər hansı fikir ayrılığı Tərəflər arasında danışıqlar və məsləhətləşmələr yolu ilə həll edilir.

MADDƏ 9 DEPOZİTARİ

Bu Anlaşma Memorandumunun depozitarisi Türk Şurasının Katibliyidir.

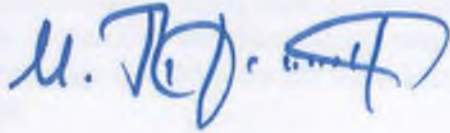
MADDƏ 10
QÜVVƏYƏ MİNMƏ VƏ LƏĞVETMƏ

1. Bu Anlaşma Memorandumu qeyri-müəyyən müddətə bağlanılır və Tərəflərin onun qüvvəyə minməsi üçün zəruri olan dövlətdaxili prosedurların tamamlanmasını təsdiq edən sonuncu yazılı bildirişinin depozitariyə verildiyi tarixdən qüvvəyə minir.
2. Tərəflərdən hər biri bu Anlaşma Memorandumunu ləğv etmək niyyəti barədə depozitariyə yazılı bildiriş göndərməklə onu ləğv edə bilər. Bu halda bu Anlaşma Memorandumu belə bildirişin tarixindən sonra üç ay müddətində ləğv olunur.
3. Belə ləğvetmə ləğvetmə zamanı davam etməkdə olan və bu Anlaşma Memorandumunun müddəalarına uyğun olaraq tamamlanacaq prosedurlara təsir etmir.

Bunun təsdiqi olaraq, müvafiq səlahiyyətə malik aşağıdakı şəxslər bu Anlaşma Memorandumunu imzaladılar.

Astana şəhərində 11 Mart 2019-cu il tarixində beş dildə, Azərbaycan, qazax, qırğız, türk və ingilis dillərində olmaqla, bir əsl nüsxədə imzalanmışdır, bütün mətnlər bərabər autentikdir. Bu Anlaşma Memorandumunun müddəalarının təfsirində fikir ayrılığı yarandıqı təqdirdə, ingilis dilində olan mətnə üstünlük verilir.

Azərbaycan Respublikası Dövlət Gömrük Komitəsi adından

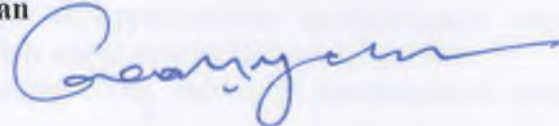
Qazaxıstan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin Dövlət Gəlirlər Komitəsi adından

Qırğız Respublikası Hökuməti yanında Dövlət Gömrük Xidməti adından

Türkiyə Respublikası Ticarət Nazirliyi adından

**ТҮРКІТІЛДЕС МЕМЛЕКЕТТЕРДІҢ ЫНТЫМАҚТАСТЫҚ КЕҢЕСІНЕ
ҚАТЫСУШЫ МЕМЛЕКЕТТЕРДІҢ КЕДЕН ӘКІМШІЛІКТЕРІ АРАСЫНДАҒЫ
КЕДЕНДІК ҚАҒИДАЛАРДЫҢ САҚТАЛУЫН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ САЛАСЫНДАҒЫ
ЫНТЫМАҚТАСТЫҚ МӘСЕЛЕСІ ЖӨНІНДЕГІ ӨЗАРА ТҮСІНІСТІК ТУРАЛЫ
МЕМОРАНДУМ**

Әзербайжан Республикасының Мемлекеттік кеден комитеті, Қазақстан Республикасының Сыртқы министрлігінің Мемлекеттік кірістер комитеті, Қырғыз Республикасы жанындағы Мемлекеттік кеден қызметі және Түрік Республикасының Сауда министрлігі (бұдан әрі – «Тараптар»),

Кедендік қағидалардың сақталуын қамтамасыз ету саласындағы Өзара түсіністік туралы көпжақты меморандум (бұдан әрі – Меморандум) арқылы тиімді ынтымақтастықтың қажет екенін мойындай отырып,

Кедендік қағидалардың сақталуын қамтамасыз ету саласындағы ынтымақтастыққа жәрдемдесудің, сонымен қатар өңір қауіпсіздігіне ықпал етудің маңыздылығын толығымен түсіне отырып,

2016 жылғы 3 маусымда Баку қаласында өткен кеден әкімшіліктері басшыларының 5-ші отырысында қабылданған және 2017 жылғы 12 мамырда Анталия қаласында өткен кеден әкімшіліктері басшыларының 6-шы отырысында расталған шешімге сілтеме жасай отырып,

Түркітілдес мемлекеттердің ынтымақтастық кеңесіне (бұдан әрі – “Түрк кеңесі”) қатысушы мемлекеттердің кеден әкімшіліктері шекараны кесіп өтетін пункттерде қатысушы мемлекеттер арасында ықпал ету және сауданы қамтамасыз ету мақсатында өңірде атқаратын маңызды рөлді мәліметке ала отырып,

төмендегілер туралы уағдаласты:

**1-БАП
ПӘНІ**

Осы Меморандумның пәні Түркі кеңесіне қатысушы мемлекеттердің кеден әкімшіліктері арасында кедендік қағидалардың сақталуын қамтамасыз ету мәселелеріндегі көпжақты ынтымақтастық бағдарламасын іске асыру үшін мерзімдер мен шарттарды айқындау болып табылады.

**2-БАП
ҚОЛДАНЫЛУ САЛАСЫ**

1. Осы Меморандумның мақсаты ақпаратпен, тәжірибемен алмасу, оқыту семинарларын өткізуге ықпал ету және өзара сапарлар арқылы кедендік қағидалардың сақталуын қамтамасыз ету саласындағы ынтымақтастықты нығайту болып табылады.

2. Осы Меморандум шеңберіндегі барлық көмекті Тараптардың кез келгені өзінің ұлттық заңнамасына сәйкес, сондай-ақ өзінің құзыреті және қол жетімді ресурстары шегінде жүзеге асырады.

3. Тараптар осы Меморандумның ережелеріне сәйкес кедендік құқық бұзушылықтарға қарсы күресте және талқылау жүргізуде, жолын кесуде ынтымақтастықта болуға және бір-біріне жәрдемдесуге міндеттенеді.

4. Осы Меморандум тәжірибемен алмасу, оқыту семинарларын, бірлескен операцияларды өткізу арқылы өзара көмек көрсетуге, сондай-ақ персоналдың қағидалардың сақталуын қамтамасыз ету саласында ақпаратпен алмасудағы адалдығы үшін ғана арналған.

5. Ақпаратпен алмасу Тараптар арасында жасалған екіжақты халықаралық шарттарға сәйкес жүзеге асырылады.

3-БАП ӨЗАРА ІС-ҚИМЫЛ САЛАЛАРЫ

Тараптар мынадай:

- а) Тәжірибе алмасу және контрабандаға қарсы күрес бойынша кадрлар дайындау;
б) мұны:
- i. Өз тиімділігін дәлелдеген құқықтық тәртіпті қамтамасыз етудің жаңа әдістерімен;
 - ii. Кедендік құқық бұзушылықтар жасаудың жаңа үрдістерімен, құралдарымен немесе әдістерімен;
 - iii. Кедендік құқық бұзушылықтар пәні белгілі болған тауарлармен, сондай-ақ осындай тауарларға қатысты пайдаланылатын тасымалдаулар мен сақтауларға байланысты болуы тиіс.
- б) Тараптардың ұлттық кинологиялық орталықтарын өзара пайдалану;
с) байланыс адамдарын тағайындау;
д) кедендік қағидаларды сақтауды қамтамасыз ету саласында бірлескен операциялар салаларында ынтымақтастықты нығайтуға міндеттенеді.

4-БАП ІСКЕ АСЫРУ

1. Тәжірибе алмасу және кадрлар дайындау – бұл тауарлардың заңсыз айналымына қарсы күрес мақсатында Тараптардың институционалдық жаңалықтар мүмкіндігін арыттыруға бағытталған процесс. Тәжірибе алмасуды, оқытуды және/немесе кедендік қағидаларды сақтауды қамтамасыз етудің кез келген саласындағы бірлескен операцияларды осы Меморандум Тараптарының кез келгені сұрау салуы мүмкін. Егер сұрау салудың талаптарын орындайтын және жауап беретін қандай да бір Тарап (Тараптар) болса, осы сұрау салу бұдан әрі басқа барлық Тараптарға берілуі тиіс. Әрбір Тарап кедендік қағидалардың сақталуын қамтамасыз ету саласында өзара ынтымақтастықты нығайту ойынан шыға отырып, басқа Тараптармен жұмыс сапарын және/ немесе жұмыс кеңесін өткізуді ұсына алады немесе сұрау сала алады.

2. Әрбір Тарап тауарлардың күмәнді заңсыз ағынына қатысты ақпаратпен шұғыл алмасу кезінде өзара ынтымақтастық процесін жеделдету үшін байланыста болатын адамдарды тағайындауға міндеттенеді және Тараптар байланыста болатын адамдар қандай мәселелер бойынша тағайындалатынын өзара негізде шешуі тиіс. Әрбір Тарап байланыста болатын адамдарды тағайындауы және басқа Тараптармен олардың байланыс ақпаратымен бөлісуі тиіс. Сұрау салу бойынша немесе өз бастамасы бойынша мұндай байланыс адамдары олардың өз тарапымен байланысты заңсыз сауда бойынша ақпаратпен алмаса алады.

3. Тараптар арасында ақпаратпен алмасу кедендік қағидаларды сақтауды қамтамасыз ету саласында қызметтің жоспарланған, ағымдағы немесе аяқталған түрлері туралы ақпаратты қамтуы мүмкін. Осы Меморандумның Тараптары олардың ұлттық заңнамасына қайшы келетін ақпаратпен алмаса алмайды.

4. Тараптар басқа Тараптың аумағында орналасқан кинологиялық орталықтарды пайдалануы мүмкін. Сұрау салушы Тарапқа Кинологиялық орталықтарды пайдалануға мүмкіндік беретін шарттар өзара келісілген және шешілген болуы тиіс. Тараптар сондай-ақ қазірдің өзінде бар немесе жақын болашақта құруы жоспарланған кинологиялық орталықтарды жетілдіру үшін көмек сұрауы мүмкін. Көмек көрсету сипаты өзіне консультация беруді, оқытуды, сондай-ақ арнайы білім беруді қамтуы мүмкін.

5. Сұрау салуды орналастырғаннан кейін, сұрау салушы Тарап бұның қаншалықты мүмкіндігіне қарай оқытуды жүргізуге және Тараптардың ұлттық заңнамасының қорғауындағы қандай да бір жеке ақпаратты қамтымайтын тәжірибемен және ақпаратпен алмасуға міндеттенеді.

6. Тараптар өзара ынтымақтастықты нығайту үшін бірлескен жұмыс тобын құруға шештенеді. Жұмыс тобы Тараптардың ұсынысына сәйкес Түрік кеңесінің Хатшылығының Хатшылық етуімен құрылады.

5-БАП ШЫҒЫНДАР

Осы Меморандумның шеңберінде жүзеге асырылатын қызмет түрлеріне және іс-шараларға арналған шығыстар Тараптардың өзара келісімі бойынша жабылады.

6-бап ҚҰПИЯЛЫҚ

1. Осы Меморандумға сәйкес кез келген нысанда берілетін кез келген ақпарат құпия болып табылады.

2. Осы Меморандумға сәйкес Тараптар алған кез келген ақпарат пен құжаттар тек осы Меморандумда көрсетілген мақсаттар үшін ғана пайдаланылуы тиіс және оларды ұсынған Тараптың жазбаша рұқсаты бар басқа да мақсаттарға ғана берілуі немесе пайдаланылуы мүмкін.

7-бап ТҮЗЕТУЛЕР

Осы Меморандумға кез келген толықтырулар мен түзетулер Тараптардың жазбаша келісімімен енгізілуі мүмкін. Мұндай толықтырулар мен түзетулер осы Меморандумның ажырамас бөлігі болып табылатын жекелеген хаттамалармен ресімделуі тиіс және осы құжаттың 10-бабының ережелеріне сәйкес күшіне енеді.

8-бап ДАУЛАРДЫ РЕТТЕУ

Осы Меморандумды түсіндіруден немесе қолданудан туындайтын кез келген дау, Тараптар арасындағы келіссөздер мен консультациялар жолымен шешіледі.

9-БАП ДЕПОЗИТАРИЙЛЕР

Осы Меморандумның депозитарийі Түркі кеңесінің Хатшылығы болып табылады.

10-бап КҮШІНЕ ЕНУІ ЖӘНЕ ҚОЛДАНЫСТЫҢ ТОҚТАТЫЛУЫ

1. Осы Меморандум белгіленбеген мерзімге жасалды және оның күшіне енуі үшін қажетті Тараптардың ішкі рәсімдерінің аяқталуын растайтын соңғы жазбаша хабарламаны депозитарийге беру күнінен бастап күшіне енеді.

3. Әрбір Тарап депозитарийге өзінің оның қолданысын тоқтату ниеті туралы жазбаша хабарлама жібере отырып, тиісті Тарапқа қатысты осы Меморандумның қолданысын тоқтата алады. Аталған жағдайда осы Меморандумның қолданысы осындай хабарламаны алған күннен кейін үш ай өткен соң тоқтатылады.

4. Мұндай тоқтату осы құжаттың ережелеріне сәйкес аяқталатын қолданыстың тоқталу
қолданылатын рәсімдерге әсер етпеуі тиіс.

Осыны Куәландыру Үшін тиісті түрде уәкілеттік берілген төмендегі қол қоюшылар, осы
түсіністік туралы меморандумға қол қойды.

2019 жылдың 11 наурызында Астана қаласында бір түпнұсқада жасалды, бес тілде, атап
өзінде Әзербайжан, Қазақ, Қырғыз, Түрік және Ағылшын тілдерінде жазылған, барлық
нұсқалардың бірдей күші бар. Осы Меморандумның ережелерін талқылауда алшақтықтар
болған жағдайда, ағылшын тіліндегі мәтіннің күші басым болады.

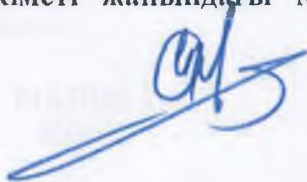
Әзербайжан Республикасының Мемлекеттік кеден комитетінің атынан

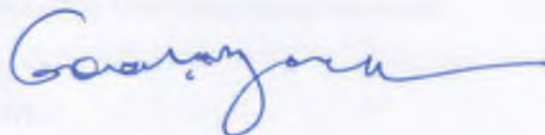
Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Мемлекеттік кірістер комитетінің
атынан

Қырғыз Республикасының Үкіметі жанындағы Мемлекеттік кеден қызметінің
атынан

Түрік Республикасының Сауда министрлігінің атынан

**TÜRK DİLİ KONUŞAN ÜLKELER İŞBİRLİĞİ KONSEYİ'NE
ÜYE DEVLETLERİN GÜMRÜK İDARELERİ
ARASINDA GÜMRÜK MUHAFAZA ALANINDA İŞBİRLİĞİ
YAPILMASINA İLİŞKİN MUTABAKAT ZAPTI**

(Bundan sonra "Taraflar" olarak anılacak olan) Azerbaycan Cumhuriyeti Devlet Gümrük Komitesi, Kazakistan Cumhuriyeti Maliye Bakanlığı Devlet Gelir Komitesi, Kırgız Cumhuriyeti Hükümeti Devlet Gümrük İdaresi ve Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı,

Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyini (Türk Konseyi) kuran Nahçıvan Anlaşması'nda belirlenen amaç ve ilkelere bağlılıklarını tekrar teyit ederek,

Gümrük muhafaza alanında çok taraflı bir Mutabakat Zaptı vasıtasıyla etkin bir işbirliğine ihtiyaç duyulduğunu *kabul ederek;*

Gümrük muhafaza alanında işbirliğini geliştirmenin ve böylelikle bölgenin güvenliğine katkıda bulunmanın taşıdığı önemin *farında olarak;*

3 Haziran 2016 tarihinde Bakü'de gerçekleştirilen 5. Gümrük İdaresi Başkanları Toplantısında alınan ve 12 Mayıs 2017 tarihinde Antalya'da gerçekleştirilen 6. Gümrük İdaresi Başkanları Toplantısı'nda da teyit edilen kararı *hatırlayarak;*

3 Eylül 2018 tarihinde Çolpon-Ata'da Devlet Başkanları tarafından imzalanan gümrük alanında işbirliğinin daha fazla kuvvetlendirilmesini vurgulayan bildiriye hatırlayarak,

(Bundan sonra Türk Konseyi olarak anılacak olan) Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi'ne Üye Devletlerin Gümrük İdarelerinin, Üye Devletler arasında ticareti kolaylaştırma ve güvenceye alma konusunda bölgede oynadığı önemli rolü *dikkate alarak;*

Aşağıdaki hususlarda mutabakata varmışlardır:

**MADDE 1
KONU**

İşbu Mutabakat Zaptı konusu, Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi'ne Üye Devletlerin Gümrük İdareleri arasında gümrük muhafaza konularıyla ilgili çok taraflı işbirliğinin çerçevesinin uygulamaya geçirilmesine ilişkin koşulların tanımlanmasıdır.

**MADDE 2
KAPSAM**

1. Bu Mutabakat Zaptı'nın amacı, bilgi ve tecrübe paylaşımıyla ve eğitim seminerlerinin ve karşılıklı ziyaretlerin teşvik edilmesi yoluyla gümrük muhafaza alanında işbirliğini güçlendirmektir.
2. Tarafların, bu Mutabakat Zaptı çerçevesinde yapacağı tüm yardımlar, Tarafların ulusal mevzuatına uygun şekilde ve yetkileri dâhilinde gerçekleştirilir.
3. Taraflar, bu Mutabakat Zaptı'nın hükümlerine uygun olarak, Gümrük suçlarının önlenmesi, soruşturulması ve bu suçlarla mücadele edilmesi hususlarında işbirliği içinde olurlar ve birbirlerine yardım ederler.

4. Bu Mutabakat Zaptı'nın yegane amacı, gümrük muhafaza alanında tecrübe paylaşımı, eğitim seminerleri, ortak operasyonlar ve bilgi paylaşımında bulunacak personel tahsisinde bulunmak suretiyle karşılıklı yardımlaşmayı sağlamaktır.
5. Bu Mutabakat Zaptı hükümleri, Taraflar arasında var olan ikili anlaşmalara hanel getirmez.

MADDE 3 İŞBİRLİĞİ ALANLARI

Taraflar, aşağıdaki alanlarda mevcut işbirliğini geliştirirler:

- (a) Kaçakçılıkla mücadele hususunda tecrübe paylaşımı ve eğitim. Eğitim ve tecrübe paylaşımının içeriği;
 - I. Etkinliği kanıtlanmış yeni kolluk teknikleri;
 - II. Gümrük suçu işlemede kullanılan yeni eğilim, yol ya da yöntemler;
 - III. Gümrük suçlarının konusu olduğu bilinen eşya ve bu eşyayla ilgili olarak kullanılan taşıma ve depolama yöntemleriyle ilişkili olacaktır.
- (b) Tarafların ulusal köpek eğitim merkezlerinin karşılıklı kullanımı;
- (c) İrtibat görevlilerinin belirlenmesi;
- (d) Gümrük Muhafaza alanında Ortak Operasyonlar.

MADDE 4 UYGULAMA

1. Tecrübe paylaşımı ve eğitim, eşya ve kişilerin yasadışı trafiğiyle mücadele etmek amacıyla tarafların kurumsal becerilerinin mevcut kapasitesini geliştirmek için düzenlenmiş süreçlerdir. Gümrük muhafaza alanlarında tecrübe paylaşımı, eğitim ve/veya ortak operasyonlar, bu Mutabakat Zaptı Taraflarınca talep edilebilir. Bu talep, herhangi bir Tarafın (Tarafların), talebi üstlenip karşılayacak durumda olması halinde, bilahare diğer tüm Taraflara dağıtılır. Taraflardan her biri, diğer Taraflarla gümrük muhafaza alanında karşılıklı işbirliğini geliştirme amacıyla çalışma ziyareti ve/veya çalıştay düzenlemeyi önerebilir ya da talep edebilir.
2. Taraflardan her biri, yasadışı eşya ve insan akışı şüphesiyle alakalı bilgi alışverişinde bulunmak için acilen ihtiyaç duyulan karşılıklı işbirliğini hızlandırmak üzere irtibat görevlisi tayin eder. Taraflar, irtibat görevlilerinin hangi konularla alakalı olarak tayin edileceğini karşılıklı olarak kararlaştırırlar. Taraflardan her biri, irtibat noktası olacak kişileri tayin eder ve bu irtibat noktalarına ait bilgileri diğer Tarafı paylaşır. Talep halinde ya da kendiliğinden, bu irtibat görevlileri, kendi taraflarıyla ilgili olan, yasadışı ticarete ilişkin bilgileri paylaşabilirler.

3. Taraflar arasında paylaşılan bilgiler, gümrük muhafaza alanında yapılması planlanan, devam eden ya da tamamlanmış olan faaliyetlerle ilgili bilgileri içerebilir. Bu Mutabakat Zaptı'nın Tarafları, ulusal mevzuatlarına aykırı bilgileri paylaşamazlar.
4. Taraflar, diğer Tarafın topraklarında bulunan köpek eğitim merkezlerinden yararlanabilirler. Talepte bulunan Tarafın, köpek eğitim merkezlerini kullanmasına izin verilmesine ilişkin koşullar, karşılıklı olarak müzakere edilip karara bağlanır. Taraflar, hali hazırda sahip oldukları ya da yakın gelecekte yapmayı planladıkları köpek eğitim merkezlerini iyileştirme konusunda da yardım talebinde bulunabilirler. Bu yardımın içeriği, danışmanlık, eğitim ve uzmanlığı kapsayabilir.
5. Talep üzerine, Talepte bulunulan Taraf, mümkün olduğu ölçüde, eğitim ve tecrübe paylaşımında bulunur ve Tarafların ulusal mevzuatlarıyla korunan kişisel bilgileri kapsamayan bilgileri temin eder.
6. Taraflar, karşılıklı işbirliğini geliştirmek için ortak çalışma grupları kurarlar. Çalışma grupları, Tarafların teklifi doğrultusunda Türk Konseyi Sekretaryası'nın önderliğinde tesis edilir.

MADDE 5 MASRAFLAR

Bu Mutabakat Zaptı kapsamında yürütülen faaliyet ve etkinliklere ilişkin masraflar, Tarafların karşılıklı mutabakatıyla karşılanır.

MADDE 6 GİZLİLİK

1. Bu Mutabakat Zaptına uygun bir şekilde iletilen tüm bilgiler gizlidir.
2. Tarafların bu Mutabakat Zaptı kapsamında aldığı tüm bilgi ve belgeler sadece bu Mutabakat Zaptı'nda belirtilen amaçlar doğrultusunda kullanılır ve ancak bu bilgileri sağlayan Taraf'ın yazılı rızasıyla aktarılabilir ya da kullanılabilir.

MADDE 7 DEĞİŞİKLİK

Tarafların yazılı rızasıyla bu Mutabakat Zaptına ekleme ve Mutabakat Zaptı'nda değişiklik yapılabilir. Bu ekleme ve değişiklikler, bu Mutabakat Zaptı'nın ayrılmaz parçası olan ayrı Protokoller şeklinde yapılır ve bu Mutabakat Zaptı'nın 10. Maddesi hükümleri gereği yürürlüğe girer.

MADDE 8 ANLAŞMAZLIKLARIN HALLİ

Bu Mutabakat Zaptı'nın yorumlanmasından veya uygulanmasından kaynaklanan anlaşmazlıklar, Taraflar arasında yapılacak müzakere ve istişareler yoluyla çözülür.

MADDE 9 DEPOZİTÖR

Bu Mutabakat Zaptı'nın depozitörü Türk Konseyi Sekreteryası'dır.

MADDE 10 YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ VE FESİH

1. Bu Mutabakat Zaptı, belirsiz bir süre için akdedilmiş olup Tarafların, Mutabakat Zaptı'nın yürürlüğe girmesi için gerekli tüm iç yasal usullerinin tamamlandığını teyit eden son yazılı bildirimini depozitöre sunduğu tarihte yürürlüğe girer.
2. Taraflardan her biri, Mutabakat Zaptı'nı feshetme niyetini gösterir yazılı bir bildirimini depozitöre göndererek, bu Mutabakat Zaptı'nı feshedebilir. Bu durumda, işbu Mutabakat Zaptı, Mutabakat Zaptı'nın feshine dair bildirim yapıldığı tarihten sonra üç ay içinde fesih olur.
3. Bu fesih işlemi, bu Mutabakat Zaptı hükümleri uyarınca tamamlanacak olan ve fesih sırasında devam eden işlemlere hanel getirmez.

TANIK SIFATIYLA, usulü gereği yetkilendirilmiş aşağıda imzası bulunan kişiler, bu Mutabakat Zaptı'nı imzalamışlardır.

Bu Mutabakat Zaptı, Astana'da 11 Mart 2019 tarihinde, Azerice, Kazakça, Kırgızca, Türkçe ve İngilizce olmak üzere beş dilde hazırlanan bir orijinal nüsha halinde ve bütün metinler eşit derecede geçerli olmak üzere imzalanmıştır. Bu Mutabakat Zaptı'nın hükümlerinin yorumlanmasında anlaşmazlık olması halinde, İngilizce metin esas alınır.

Azerbaycan Cumhuriyeti Devlet Gümrük Komitesi adına

Kazakistan Cumhuriyeti Maliye Bakanlığı Devlet Gelir Komitesi adına

Kırgız Cumhuriyeti Hükümeti Devlet Gümrük İdaresi adına

Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı adına

**MEMORANDUM OF UNDERSTANDING
AMONG THE CUSTOMS ADMINISTRATIONS OF THE MEMBER STATES OF
THE COOPERATION COUNCIL OF TURKIC SPEAKING STATES
ON COOPERATION IN THE FIELD OF CUSTOMS ENFORCEMENT**

The State Customs Committee of the Republic of Azerbaijan, State Revenue Committee of the Ministry of Finance of the Republic of Kazakhstan, State Customs Service under the Government of Kyrgyz Republic and the Ministry of Trade of the Republic of Turkey, (hereinafter referred to as "the Parties"),

Reaffirming their adherence to the purposes and principles laid down by the Nakhchivan Agreement on the establishment of the Cooperation Council of Turkic Speaking States;

Recognizing the need for an effective cooperation through a multilateral Memorandum of Understanding (hereinafter referred to as MoU) in the field of customs enforcement;

Fully aware of the significance of promoting cooperation in the field of customs enforcement and thus contributing to the security of the region;

Recalling the decision taken at the 5th Meeting of the Heads of Customs Administrations held on 3 June 2016, in Baku and verified at the 6th Meeting of the Heads of Customs Administrations held on 12 May 2017, in Antalya;

Recalling the Declaration signed by the Heads of States at the Sixth Summit of the Turkic Council held in Cholpon-Ata, the Kyrgyz Republic on 3 September 2018, which emphasizes further intensification of cooperation in the field of customs;

Taking note of the major role that the Customs Administrations of the Member States of the Cooperation Council of Turkic Speaking States (hereinafter referred to as Turkic Council) play in the region to facilitate and secure trade between the Member States:

Have agreed as follows:

**ARTICLE 1
SUBJECT**

The subject of the present MoU is to define the terms and conditions for the implementation of the framework of a multilateral cooperation regarding customs enforcement issues among the Customs Administrations of the Member States of the Turkic Council.

**ARTICLE 2
SCOPE**

1. The aim of this MoU is to strengthen cooperation in field of customs enforcement by exchange of information, experience, promotion of training seminars and mutual visits.
2. All assistance under this MoU by either Party shall be performed in accordance with its national legislation and within the competence.

3. The Parties shall cooperate and assist each other in the prevention, investigation and combating of customs offences in accordance with the provisions of this MoU.
4. This MoU is intended solely for mutual assistance by experience sharing, training seminars, joint operations and staff dedication for information exchange in the field of customs enforcement.
5. This MoU shall not prejudice the rights and obligations of the Parties arising from existing bilateral agreements between the Member States.

ARTICLE 3 AREAS FOR COOPERATION

The Parties shall enhance cooperation in the following areas;

- a) Experience sharing and training on counter-smuggling; the content of which shall be related to:
 - I. New law enforcement techniques that have proven effective;
 - II. New trend, means or methods of committing customs offences;
 - III. Goods known to be the subject of customs offences, as well as their transport and storage methods used in respect of those goods.
- b) Mutual use of the national dog training centers of the Parties;
- c) Assignment of contact persons;
- d) Joint Operations in the field of customs enforcement

ARTICLE 4 IMPLEMENTATION

1. Experience sharing and training are the processes designed for enhancing the capability of the institutional skills of the Parties with a view to combating the illicit trafficking of goods. Experience sharing, training and/or joint operations in any field of customs enforcement may be requested by either of the Parties of this MoU. This request shall further be distributed to all other Parties if there is any Party (ies) to undertake and meet the request. Each Party may offer or request a working visit and/or workshop on the ground of enhancing mutual cooperation in the field of customs *enforcement with* other Parties.
2. Each Party shall assign contact persons for accelerating mutual cooperation urgently required for exchanging information relating to the doubt of illicit flow of goods and persons. The Parties shall mutually decide on the subjects for which contact persons are to be assigned. In accordance with national legislation, each Party shall assign the persons as focal points and share their contact information with other Parties. Upon request or by their own initiative, those contact persons may exchange information on illegal trade, related with their own side.
3. The information exchanged between the Parties may include the information as regards the planned, ongoing or completed activities in the domain of customs enforcement the Parties to this MoU may not exchange any information contrary to their national legislation.

4. The Parties may utilize dog training centers based in the territory of the other Party, The terms for allowing the requesting Party to use the dog training centers shall be mutually negotiated and decided. Parties may also ask for assistance to improve the dog training centers they already have or planned to have in the near future. The content of the assistance may cover consultancy, training and expertise.
5. Upon request, the requested Party shall, to the extent possible, provide training and experience sharing and information not covering any personal information protected by the national legislation of the Parties.
6. The Parties shall establish joint working groups for enhancing mutual cooperation. The working groups shall be established under the leadership of the Secretariat of the Turkic Council upon the proposal of the Parties.

ARTICLE 5 COSTS

The costs for the activities and events carried out in the scope of this MoU shall be covered by mutual agreement of the Parties.

ARTICLE 6 CONFIDENTIALITY

1. Any information transmitted in any form in accordance with this MoU is confidential.
2. Any information and documents received by the Parties under this MoU shall be used only for the purposes indicated in this MoU and may be transferred or used for other purposes only with the written consent of the Party which provided them.

ARTICLE 7 AMENDMENT

Any additions and amendments may be made to this MoU by a written consent of the Parties. Such additions and amendments shall be made in separate Protocols being integral part of this MoU and shall enter into force in accordance with the provisions of Article 10 hereof.

ARTICLE 8 SETTLEMENT OF DISPUTES

Any dispute arising from the interpretation or application of this MoU shall be resolved by negotiations and consultations among the Parties.

ARTICLE 9 DEPOSITARY

The depository of this MoU is the Secretariat of the Turkic Council.

ARTICLE 10
ENTRY INTO FORCE AND TERMINATION

1. This MoU is concluded for an indefinite period and shall enter into force on the date of submission of the last-written notification to the depositary confirming the completion of internal procedures by the Parties, required for its entry into force.
2. Each Party may terminate this MoU for respective Party by sending a written notification to the depositary of its intention to terminate it. In such case, the present MoU shall be terminated in three months after the date of such notification.
3. Such termination shall not affect ongoing procedures at the time of the termination which will be completed in accordance with the provisions herein.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned, being duly authorized, have signed this MoU.

DONE in Astana on 11 March 2019 in a single original copy written in each of the Azerbaijani, Kazakh, Kyrgyz, Turkish and English languages, all texts being equally authentic. In case of divergence in interpretation of the provisions of this MoU the English text shall prevail.

For the State Customs Committee of the Republic of Azerbaijan

For the State Revenue Committee of the Ministry of Finance of the Republic of Kazakhstan

For the States Customs Service under the Government of Kyrgyz Republic

For the Ministry of Trade of the Republic of Turkey

It is hereby certified that this is a true copy of the original

Memorandum of Understanding among the
Customs Administrators of the Member
States of the ~~Cooperation~~ Council of
Porto Speaking States on Cooperation in
the Field of Customs Enforcement.

